

економічному та духовному житті всіх народів світу. В Європі, Америці та в інших країнах регулярними стали факти, які свідчать про наростання хвилі злочинності на тлі зростаючої прояви агресивності серед, на перший погляд, законослухняних громадян, що приводить до збільшення рівня конфліктно-негативної субкультури при особистісному спілкуванні, особливо серед молоді. Ця проблематика сьогодні стала дуже популярною у світовій психодіагностиці, її вирішенню присвячена велика кількість статей, книг, регулярно проводяться симпозиуми, конференції, семінари, які, в основному, розглядають її з точки зору психології, соціології, педагогіки або філософії. Обґрунтування причин конфліктної поведінки іноземних студентів у медичних ВНЗ, з метою подальшого визначення ефективних способів їхнього попередження та корекції поведінки, лягло в основу цього дослідження.

Основна частина. Юність – пора посиленого вироблення емоційної саморегуляції. Саме в цей період людина набуває стійких, «улюблених» способів реагування на події у всесвіті та людей, у нього формуються бажані емоційні стани.

Тривожність має багато емоційних проявів: страх, сором'язливість, сором, вина, боязкість. Такі студенти відчують болісні коливання самооцінки й почуття самотності та пригніченості. Сором'язлива людина впевнена, що ніхто не порухає його нав'язливим, агресивним, претензійною. Він легко уникає міжособистісних конфліктів, він уміє слухати. Студент із підвищеною тривожністю рідко заподіє де кому шкоди.

Агресивність у психологічній літературі трактується як особистісна риса, найтіснішим чином пов'язана з агресією. Під час дослідження були використані наступні методи: спостереження, бесіда, анонімне анкетування, тестування (діагностика самооцінки психічних станів за Г.Айзенком).

Фрустрація в методиці Г. Айзенка виступає синонімом психічного стану нереалізованих спонукань. При наявності мотивів зовнішньої або внутрішньої активності, студент у силу різних причин, не може їх здійснити. При цьому може виникнути особливий стан емоційного напруження.

Ригідність, як особистісний фактор, передбачає жорстку спрямованість поведінки ще й в'язкість емоцій. Афективна ригідність виражається у відсталості емоційних відгуків на мінливі об'єкти емоцій.

Нами було проведено опитування та анкетування іноземних (в більшості англомовних) студентів медичного університету. У групі, до складу якої входили лише чоловіки, частіше спостерігались спалахи роздратованості та лихослів'я, стосовно до своїх товаришів, а по де коли,

і до деяких педагогів. По відношенню до педагогів жіночої статі молодого віку з боку студентів емоційна напруга на сексуальному підґрунті, подеколи, теж зростала, спостерігались прояви фрустрації. У групах, до складу яких входили дівчини, такі спалахи спостерігались менш частіше, та прояви були менш гучнішими. Це можна пояснити позитивно-стримуючим впливом жіночого колективу на чоловіків.

Висновки. Незалежно від причин агресивної поведінки іноземних студентів потрібно рекомендувати викладачам дотримуватися наступних правил:

1. **При незначній агресії проявляти спокійне ставлення** (ігнорувати реакцію студента, виявити розуміння, перемкнути його увагу на виконання будь-якого іншого завдання);

2. **Знизити напруженість ситуації** (апелювати до кодексу поведінки студентів у ВНЗ, використовувати прийомом зворотного зв'язку, виявляючи зацікавленість, доброзичливість і, одночасно, твердість);

3. **Не акцентувати увагу на особистості студента, а тільки лише на його поведінці.** При цьому, провести об'єктивний опис його поведінки, зауважити про те, які фрази він використовував, які дії вчиняв, не даючи при цьому ніякої оцінки. Критика поведінки, підвищена емоційність можуть викликати протест і додаткове роздратування студента, яке тільки відведе в бік від вирішення цієї проблеми.

4. **Викладачеві необхідно контролювати власні негативні емоції.** Визнати природність деяких негативних переживань студента, щоб не підкріплювати агресивної поведінки студента своїми негативними емоціями.

5. **Зберігати позитивну репутацію студента.** Публічне засудження, негативна оцінка – поганий помічник у вирішенні конфлікту. Правильно буде мінімізувати провину студента, але при проведенні бесіди з ока на око показати істину, запропонувати компроміс, піти на взаємовигідні поступки.

Література

1. Карелін А.А. Психологічні тести / А. А.Карелін. – М.: Гуманітарний видавничий центр ВЛАДОС, 2003. – 248 с.
2. Кордуалл М. Психологія А-Я. Словарь-справочник / Переклад з англ. З.Ткаченко. – М.: Фаир-Пресс, 1999. – 448 с.
3. Жамкоцьян М. Агресія жевріє і з'являється // Жамкоцьян М. Знання – сила. – 2000. – №7. – С. 21-32
4. Берон Р. Соціальна психологія групи: процеси, рішення, дії / Р.Берон, М.Керр, М. Міллер. – СПб.: Пітер, 2003. – 272 с.

МІСЦЕ КУРСУ «МЕДИЦИНА ТА ХУДОЖНЯ КУЛЬТУРА» У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ЛІКАРЯ

О. Д. Турган, О. Ю. Федько

Запорізький державний медичний університет

Гуманітарна складова вищої освіти передбачає вивчення міждисциплінарних курсів, мета яких – простежити взаємозв'язок культури й обраної ними фахової діяльності. Елективний курс «Медицина та художня культура» покликаний формувати уявлення студентської молоді

про культурно-історичний процес, тісний і діалектичний зв'язок різних галузей культурної діяльності, роль медицини у формуванні культури як її складника.

Для забезпечення викладання цього курсу розроблено курс лекцій (видано посібник) і методичних рекомендацій

для практичних занять. Запровадження онлайн курсів як форми дистанційного навчання, і цього зокрема, дозволило збільшити кількість наочного матеріалу (мультимедійні презентації призначені для ознайомлення з матеріалом, а не для конспектування протягом одного заняття), посилити індивідуальний підхід до кожного студента, оскільки він обирає одне із запропонованих до кожної теми завдань творчого або

пошукового характеру (аналіз твору художньої культури, визначення шляхів взаємопроникнення медицини і мистецтва).

Вивчення курсу «Медицина та художня культура» сприятиме сприйманню культури й історії медицини як невід'ємної частини загального розвитку й становлення особистості, стане підґрунтям для розвитку майбутньої інтелігенції.

ВИКЛАДАННЯ ФІЛОСОФІЇ В МЕДИЧНИХ ВНЗ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

І. Г. Утюж, Н. В. Спиця

Запорізький державний медичний університет

Існує велика кількість наукових розробок щодо необхідності і актуальності викладання філософії у медичних вишах. Сучасне цивілізоване суспільство, західноєвропейські тенденції підкреслюють значущість філософського напрямку медичної освіти, але, на нашу думку, нагальним питанням постає саме методика викладання філософії. Студент медичного університету має опанувати протягом семестрів неймовірну кількість інформації, адже престиж професії прямо пропорційний важкій, кропіткій праці по її опануванню і, нажал, у багатьох студентів не залишається сил і натхнення на предмети гуманітарного профілю. Тому, варто нарешті зрозуміти, що ми живемо в часи коли філософія має стати модним трендом для молоді, має бути такою ж динамічною, гнучкою та цікавою як і сама сучасна молодь, що її вивчає. Нуднуватий академічний процес викладання відійшов у минуле – всю важливу інформацію студент може отримати з Інтернету: електронні версії підручників, аудіо-записи першоджерел з філософії, виступи викладачів на you-tube, нарешті, он-лайн курси налаштовують на ознайомлення з потоком інформації. Студент обирає те, що на його думку надасть змогу скласти тести, спокійно отримати оцінку з дисципліни і забути про неї, поринаючи у вир професійно-орієнтованих предметів. Але не відбувається найголовнішого – молода людина не отримує те, що має отримати в повній мірі – саморозвиток, самовдосконалення через насолоду від своїх когнітивних здібностей, від самопізнання. Сучасна молодь відчуває себе розгубленою, втраченою, відчуває, що живе у такому світі, де краще жити без душі й моралі, бо душевність і моральність роблять нас надто уразливими. Дегуманізація сучасного світу привела до того, що цінності та моральні активи замінюються на аспекти науково-технічного прогресу, а відсутність емпатії «виносить людину за дужки» (чи можна взагалі уявити собі масштабність катастрофи, якщо медицина позбудеться моралі і керуватиметься тільки правовим полем?).

Що може зробити сучасний викладач для того, щоб максимально захопити студентів до філософії, як до,

можливо, єдиного шляху повернути в свій особистий світ гуманність та, як наслідок, зробити світ навколо більш людським? П. Слотердайк привертає нашу увагу до Європи XIV ст. коли епідемія чуми нівелювала важливість філософії і медицини, адже ні перша ні друга не були в змозі зупини трагедію, або хоча б заспокоїти і втішити. Тоді, єдиним засобом вижити стали розповіді. Пригадаємо «Декамерон» Бокаччо – у вирі трагедії невгамовного лиха чуми люди знаходять свою розраду в розповідях, повертаючи себе до гарного настрою та радості. Можливо, за філософією дещо забута місія в душі С. Боеція на новий лад – розраджувати та втішати. А викладання філософії знову повертається до вміння вести бесіди і розповідати, замість накопичувати фактаж та вимагати його знання на тестах. Часи технократично-налаштованого суспільства прагнуть заміни людини мислячої, співчуваючої та духовної на мислячу машину, яка позбудеться своїх емоцій, моралі та етики, прагнуть позбутися поняття «культура» та самої людини. Навіть під загрозою здаватися пафосними, стверджуємо – на філософії лежить надпотужна місія зберегти Людину в часи глобального постмодерністського «розлюднення». Парадоксально, але таку місію можливо виконати тільки якщо викладач позбудеться свого комплексу месії і стане поряд із студентом; заборонить собі бути ментором і наглядцем для молоді й перетвориться на цікавого співбесідника, який через захоплені розповіді та приємні бесіди втішатиме та розраджуватиме, даватиме ковток щастя і надії. На щастя, в нашому ЗДМУ на даний момент створено умови для реалізації такого плану заходів: починаючи з 2009 кожного року в дружній атмосфері відбуваються десятки зустрічей студентів та викладачів на засіданнях філософського дискусійного клубу «Логос» (є україномовні та англійськомовні секції) де студенти можуть послухати викладачів, або ж самостійно представити доповіді на різноманітні філософські теми. Такі зустрічі дають змогу побачити людяність філософії та безцінність особистої людської душі – речі без яких медицина залишиться тільки купою бездушних наукових фактів.

ОЦІНЮВАННЯ ПОШУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКИХ ПРОЕКТІВ СТУДЕНТІВ НА НАУКОВОМУ ГУРТКУ КАФЕДРИ МЕДИЧНОЇ БІОЛОГІЇ

Л. Я. Федонюк, Т. В. Бігуняк

ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України»

Вступ. Зростання обсягів інформації у світі вимагає застосування новітніх методів навчання у системі вищої

медичної освіти [1, с. 112]. Важливою частиною діяльності студентів є їх робота у студентських наукових гуртках